

Međunarodni terorizam i rat u Zalivu

Doc. dr MILAN R. PAŠANSKI

Rat u Zalivu ispoljio se u dve dimenzije, koje se prožimaju: prva, *vidljiva* na ratištu, merena je brojem letova borbenih aviona i količinom bačenih bombi ili ispaljenih raketa, a druga je *nevidljiva*, podzemna strategija terorizma, koja kao hidra preti nedužnim životima u regionu Zaliva, ali i šire.

Razmatranje terorističkih implikacija rata u Zalivu ukazuje na tri osnovna aspekta te strategije: na političke odnose u regionu, na odnos političkih ciljeva i meta napada terorističke strategije, i na političke posledice planirane globalizacije terorizma u međunarodnoj zajednici.

Irak je mnoštvom poteza pokazao nedvosmislenu rešenost da, ne birajući sredstva, u ratni sukob uvuče, pre svega, Izrael i Iran, što bi, potom, izazvalo lavinu planiranih političkih posledica. Jedna od osnovnih bila bi *konfesionalizacija rata* i smišljeno zamagljivanje osnovnog fakta zbog kojeg je rat (zvanično) i počeo: protivpravne okupacije nezavisne države. Taj strateški cilj opredelio je i mete napada terorista širom sveta, kao i načine izvođenja, koji su potpuno u funkciji navedenih ciljeva, što je opredelilo i „stručni profil“ terorista, sistem obuke i drugo.

Ratni vihor, koji je sredinom januara 1991. zahvatio region Zaliva, ispoljio se u dve dimenzije koje se uzajamno prožimaju: prva, *vidljiva* na ratištu, merena je brojem letova borbenih aviona, količinom bačenih bombi ili ispaljenih raketa, a druga, *nevidljiva*, podzemna strategija „krtice“ kao hidra preti najčešće nedužnima u regionu, ali i šire.

Radi se o međunarodnom terorizmu, koji u funkciji državnih interesa, uz podršku, usmeravanje, finansiranje, i druge oblike saradnje sa pojedinim državama,¹ postaje – u poslednjoj deceniji drugog milenijuma – dominantan oblik terorističke globalizacije planete. Obe komponente strategije

¹ „Terorizam, iako danas nije prihvaćen kao legitiman oblik ratovanja, mogao bi u budućnosti postati prihvaćena forma ratovanja. Teroristi bi se mogli koristiti za izazivanje međunarodnih incidenata, da u zemlji protivnika izazovu konfuziju, prinude protivnika da svoje dragocene resurse angažuje za vlastitu zaštitu, da unište njegov moral. Vlade bi mogle da upotrebe već postojeće terorističke grupe za napade na protivnike, ili da razviju nove terorističke formacije.“ (Videti: Brian Jenkins, *International Terrorism: A New Mode of Conflict*, str. 7)

– i ona vidljiva na bojnem polju, i ona (u fazi pripreme) nevidljiva, tj. teroristička – kako se pokazalo, bile su u funkciji istog cilja: internacionalizacije rata, uz uvlačenje u sukob što većeg broja država; konfesionalizacije rata, što je trebalo da izmeni njegov karakter, a možda i tok, i akata terorizma u funkciji odmazde ugrožavanjem zapadnih interesa širom sveta.

TRI ASPEKTA RATA

Razmatranje implikacija rata u Zalivu na međunarodni terorizam ukazuje na tri osnovna aspekta te strategije: (1) na političke odnose u regionu; (2) na odnos političkih ciljeva i meta napada terorističke strategije, i (3) na političke posledice planirane globalizacije terorizma u međunarodnoj zajednici. Analiza situacije u regionu pokazala je da su posebno značajni, naročito za terorističke implikacije ratnog sukoba, bili odnosi država u trouglu „3 I“, odnosno Irak–Izrael–Iran.

Irak je brojnim potezima pokazao nedvosmislenu rešenost da, ne birajući sredstva, uvuče Izrael u ratni sukob, što je trebalo, potom, da izazove lavinu planiranih posledica, pri čemu je Irak, pre svega na političkom planu, trebalo da profitira.

Angažovanje Irana – na šta su u jeku rata pozivali najradikalniji iranski ajatolasi – nužno bi vodilo *konfesionalizaciji* rata i smišljenom zamagljivanju osnovnog fakta, zbog kojeg je sukob (zvanično) i počeo – protivpravne okupacije nezavisne države, što je u koliziji sa osnovnim normama međunarodnog pravnog poretka. U domeću terorizma, posledice uključivanja Irana u sukob bile bi izuzetno opasne, s obzirom na kvantitet i kvalitet međunarodnih terorističkih grupa koje se nalaze pod njegovom direktnom ili indirektnom kontrolom.

FANATIČNO-RELIGIOZNI TERORIZAM

Neposredno pre izbijanja rata u Zalivu, Šeik Muhamed Fadlalah, šiitski lider, vođa „Hezbollah“ i idejni inspirator samoubilačkih terorističkih napada kamionima bombama u Libanu, koji je lično ispovedio teroristu–kamikazu pre nego

što je 23. oktobra 1983. kamionom bombom izazvao smrt skoro 300 američkih vojnika u Libanu – izjavio je da će se „Arapi, ukoliko ne budu pronađena rešenja za bliskoistočne probleme, naći na putu prema trećem svetskom ratu. To će biti rat terorizma svih naroda na planeti“.

Rasplamsavanje sukoba u kriznim žarištima na Bliskom i Srednjem istoku (svojevremeno iransko-irački rat, građanski rat u Libanu, arapsko-izraelska konfrontacija, palestinski kompleks, rat u Zalivu itd.) i uticaj i mešanje brojnih država u tom području stvorili su uslove za stvaranje fanatično-religioznog terorizma u funkciji ostvarivanja državnih interesa.²

Opasnost, a u jednom trenutku i realna pretnja od uplitanja Irana u rat u Zalivu potiče i od verskih osnova fanatičko-religioznog terorizma, što mere odbrane, praktično, anulira, zbog samoubilačkih namera egzekutora. Pri tome, treba uzimati u obzir činjenicu da je prastari, fundamentalni princip islama tzv. džihad (sveti ili zakonski rat) donekle preobražen, pre svega u šiitskoj varijanti. U izvođenju terorističkih akata tih terorista, posebno je naglašen njihov fanatizam i spremnost na samožrtvovanje u obavljanju bilo kojih zadataka.

Da bi se shvatila duhovna zavisnost pripadnika svetske islamske zajednice od njihovog halife (naslednik Prorokov), odnosno imama (vođa) – koji, pored ostalog, bdije nad načelima vere, upravlja zajednicom kao verski i državni poglavar i, takođe, rukovodi džihadom protiv nevernika – potrebno je ukratko nešto znati o klasičnim obavezama islamskih vernika i njihovoj (šiitskoj) dopuni, što je sastavni deo ideološko-verske obuke islamskih terorista.

Obrednih propisa za islamske vernike, koji se, inače, zovu „stubovi islama“, ima pet: ispovedanje vere, obredna molitva, post, zakonska milostinja i hodočašće u Meku. Organizatori i planeri fundamentalističkog terorizma prilikom psiholoških

² Noviju najavu te vrste terorizma činio je spektakularni atentat na egipatskog predsednika Anvara el Sadata, 7. oktobra 1981, koji je izvela teroristička organizacija „Džihad“. Zatim, teroristi samouboice su kamionima bombama 18. aprila 1983. savnili sa zemljom ambasadu SAD u Bejrutu, a potom su 23. oktobra iste godine, na istovetan način, na bejrutskom aerodromu ubili 300 američkih marinaca. „Džihad“ je, zatim, 12. decembra iste godine, u sedam strahovitih eksplozija kamiona bombi u Kuvajtu, uz mnoštvo ranjenih i velika materijalna razaranja, ubio i šest građana Kuvajta. Takođe, 9. marta 1984, u glavnom gradu Libije, grupa naoružanih komandosa pokušala je da izvede atentat na Gadafija. Kako je saopšteno, pripadali su „Muslimanskoj braći“. Septembra 1986. u Parizu je, u seriji eksplozija, ubijeno devet i ranjeno više od 160 lica tokom terorističke kampanje koju je organizovao klan Abdalah (FARL).

priprema terorista i tokom stručne obuke posebno insistiraju na tzv. *valaji*, koju kao „šesti stub“ islama promoviše šiitska šizma (raskol) u tradicionalnom islamu. Naime, valaja je bezuslovno potčinjavanje vernika imamima, koji su – kako se smatra i veruje – delimično nasledili Muhamedov dar za prorokovanje, pa su nepogrešivi u tumačenju i izučavanju islamskog učenja, koje jedino oni mogu dograđivati, s obzirom na to da su priznati kao nastavljači misije (vali) božijeg poslanika na Zemlji.

CILJEVI TERORISTIČKE STRATEGIJE

Očekivana plima terorizma – čiji su nagoveštaji postali uočljivi od trenutka kada je irački parlament (prema pisanju zapadne štampe), 23. januara 1991, odobrio da se irački piloti kamikaze u samoubilačkim akcijama usremljuju na američke nosače aviona u Zalivu – bila je usmerena na realizaciju tri osnovna cilja Iraka na međunarodnom planu. Međutim, uporedo sa tom, precizno određenom (ali ne i u potpunosti ostvarenom) strategijom, bilo je izvesnih „nus pojava“: na primer, teroristička grupa „Dev Sol“ u Turskoj delovala je – po svemu sudeći – spontano, demonstrirajući svoju privrženost iračkom rukovodstvu, ili onome što ono – po njihovom mišljenju – oličava.

Lokacija pravaca udara međunarodnih terorista po tačno određenim metama, direktno zavisi od nekoliko, uzajamno povezanih elemenata. U vezi s tim, neophodno je napraviti malu, ali korisnu, digresiju i ukazati na složene međudnose sastavnih elemenata fenomena terorizma. Svaki politički terorizam³ svodi se, u suštini, na uzročno-posledičnu reverzibilnu

³ Da bi konkretan akt oružanog nasilja bio politički terorizam neophodno je da sadrži određenu *differentia specifica*, koja je zajednički sadržalac svakog akta terorizma. Tu kategoriju za razgraničavanje autor članka je nazvao *animus terrorandi*. To je politički motivisana namera da se (sistematskom) doziranom i kontrolisanom primenom nasilja (ili pretnjom da će biti primenjeno), usmerenom na tačno određene mete, postignu planirane političke posledice u društvu ili šire. (Autor podrazumeva svest o ciljevima i sredstvima kojima se one mogu ostvariti). Sastavni elementi te kategorije – čije prisustvo, odnosno odsustvo ukazuje da li je konkretni akt politički teroristički akt ili nije – jesu: (a) *teorijska razrada* politički motivisane namere da se terorističkim aktima postignu određene političke posledice u društvu ili šire. U toj fazi, koja je, pre svega, misaona, na osnovu ideološkog ili teološkog pogleda, donosi se i propagira određena strategija i taktika borbe za određene političke ciljeve, koji se nastoje prikazati politički, verski, nacionalno ili istorijski uzvišeni i opravdani; (b) *praktična realizacija* politički motivisane

trijadu: sredstva↔mete↔ciljevi. Pod *sredstvima* se podrazumeva teroristička grupa, naoružanje i celokupna infrastruktura neophodna za obavljanje terorističke delatnosti. *Ciljevi* terorističke strategije su izazivanje političkih posledica u konkretnom društvu ili regionu, odnosno međunarodnoj zajednici, a njihov domašaj i kvalitet direktno zavise od umešnosti izbora *mete* napada, čijim se uništavanjem ili pretnjom da će biti uništena ostvaruju unapred određeni politički ciljevi. Otuda se o metama može govoriti kao o svojevrsnoj transmisiji između sredstava i ciljeva. To znači, s jedne strane, da se dejstvom sredstava na metu terorističkog akta postižu određeni politički ciljevi (sredstva↔mete↔ciljevi); ciljevi i njihov domet s druge strane, direktno određuju metu napada, a meta „zahteva“ tačno određeni stručni profil terorista, optimalno naoružanje i odgovarajući način izvođenja terorističkog akta (sredstva↔mete↔ciljevi).

Primena navedenog teorijskog koncepta u konkretnoj situaciji ukazala je da je međunarodni terorizam u funkciji rata u Zalivu korišten za ostvarenje tri fundamentalna cilja. Međutim, najavljivana široka teroristička kampanja širom sveta, uglavnom, nije imala planirane efekte iz više razloga. Očekivalo se da primarni ciljevi međunarodnih terorista pod iračkom kontrolom širom sveta budu sve one mete koje su u funkciji *internacionalizacije* ratnog sukoba, pre svega uvlačenje Izraela i Irana u oružani konflikt, naravno, na različitim osnovama i uz primenu različitih metoda, što je trebalo da vodi ka *konfesionalizaciji* rata. Pri tome, značajna karakteristika tog terorizma jeste njegova izrazita *provokativnost*.

PALESTINSKA OSLOBODILAČKA ORGANIZACIJA U KLOPCI

U praksi, pomoću iste strategije, druge strane su uhvatile u klopku PLO i u atentatima su ubijeni njeni lideri Abu Džihad (april 1988) i Abu Ijad (12. januara 1991). Svrstavajući

namere ostvaruje se kroz organizacione oblike terorističke delatnosti (stvaranje terorističke infrastrukture, organizacija, baza, logora za obuku itd.), specijalizaciju za određene načina izvođenja (stvaranje, kroz obuku, određenog „stručnog profila“ terorista, logistička i druga podrška – finansijska, putne isprave) raznih obaveštajnih službi. Izbor sredstava i metoda ukazuje na specijalizaciju terorističkih organizacija koje, u ostvarenju postavljenih ciljeva i taktike za koju su se opredelili, koriste najpovoljnija sredstva.

se uz Irak i (ponovo) prihvatajući terorizam usmeren protiv interesa Zapada kao jedno od sredstava borbe, Arafat kao da je obezvredio sve ono što je postigao od 1973. godine, kada se PLO i zvanično distancirao od terorizma i raspustio terorističku organizaciju „Crni septembar“ (izvela pokolj izraelskih sportista na minhenskoj olimpijadi 1972) pri čemu ga je osudila na smrt zloglasna teroristička organizacija „Al Fatah – Revolucionarni savet“ (Abu Nidal) zbog navodne popustljivosti prema Izraelu. To je PLO dovelo u delikatnu situaciju, jer ako se ubuduće čak i uzdrži od terorističkih akata na zapadne ličnosti i interese, Arafatu će biti veoma teško da se distancira od terorističkih akata Habašovog „Narodnog fronta za oslobođenje Palestine“, Havatmeovog „Demokratskog fronta za oslobođenje Palestine – Generalna komanda“, Abu Nidalove grupe ili Abu Abasovog „Palestinskog oslobodilačkog fronta“, što će voditi ka novim i nesagledivim podelama u PLO-u i arapskom svetu.

Drugi pravac delovanja međunarodnih terorista – posebno u vreme kada je situacija na bojnopolju bila izuzetno nepovoljna po Irak – očekivao se u domenu ostvarivanja efektne i *efikasne terorističke ucene*, koja se ne bi mogla jednostavno ignorisati. Dovoljno je da teroristi samoubice zauzmu nuklearnu elektranu u nekoj od gusto naseljenih zemalja Zapadne Evrope i zaprete novim Černobilom, ukoliko njihovi zahtevi ne budu ispunjeni. S druge strane, oko dvadeset zemalja u svetu mogu da naprave minijaturno nuklearno oružje, po ceni nižoj od 70 miliona dolara, a neke od njih ga mogu dati teroristima. Naime, navedena suma je „zanemarljiva“ kada je reč o državnom terorizmu, jer ga „sponzoriju“ pojedine zemlje.

Treća, po značaju ne i poslednja meta terorističkih napada jesu tzv. *meke mete*, odnosno avioni, aerodromi, brodovi i drugi civilni ciljevi, koje je nemoguće, u dužem periodu, efikasno odbraniti od terorističkih akata.

Očekivana teroristička kampanja izostala je najmanje iz dva razloga. S jedne strane, rigorozno i pedantno sprovedene mere kontrole graničnih prelaza zapadnih zemalja (posebno SAD), putnika i prtljaga na aerodromima, kao i pojačana koordinacija organa bezbednosti (npr. grupa „Trevi“ evropskih zemalja) i obaveštajnih službi Zapada, značajno su dopri-

nele prevenciji suzbijanja terorizma. S druge strane, na osnovu određenih indicija obaveštajnog karaktera, „zalivski“ saveznici nisu pribegli fizičkom likvidiranju Sadama Huseina da on time ne bi stekao oreol mučenika – branitelja islamskog svega, što bi moglo voditi osvetničkim samoubilačkim aktima međunarodnih terorista. U tom pogledu, prema zapadnim procenama, Husein je korisniji kao poraženi neprijatelj, kome su „oprostili“ život, ali su mu nedvosmisleno stavili do znanja da će ga smatrati odgovornim za eventualnu terorističku kampanju i da će snositi njene surove posledice.

DRŽAVE I TERORISTIČKA GLOBALIZACIJA PLANETE

Rat u Zalivu je još jednom ukazao na snažno prisustvo država kao subjekata i objekata međunarodnog terorizma. Države sve učestalije „sponzoriju“ međunarodni terorizam, pod čime se podrazumeva mnoštvo različitih aktivnosti, znatno širih od pojma terorizma, koje stvaraju preduslove za neposredno izvođenje terorističkih akata, a koje organizuju pojedine države preko svojih specijalizovanih organa. Državne mere kojima se podstiču određeni teroristički akti (koji su u funkciji njihovih interesa) veoma su obimne.

Obuhvataju, s jedne strane, razne oblike podrške već postojećim terorističkim organizacijama: isporuka oružja, obučavanje, finansiranje (delimično ili potpuno), pružanje utočišta (ponekad i u zgradama ambasada), snabdevanje putnim ispravama (čak i originalnim diplomatskim pasošima), logistička podrška itd. S druge strane, direktna teroristička delatnost država na međunarodnom planu ispoljava se i kroz organizovanje grupa koje sa svoje, ili sa teritorije trećih država ubacuju u određenu zemlju, ili formiraju terorističke grupe unutar zemlje čije bezbednosne interese nastoje da ugroze. Osim toga, pojedine države neposredno izvođe terorističke akte preko svojih obaveštajnih službi i drugih, za takve delatnosti specijalizovanih organizacija.

Period od 1980. do 1983. godine bio je, u domenu međunarodnog terorizma, vreme razmeđa. U njemu je definitivno pokopan mit o autohtonosti, autentičnosti i autonomno-

sti (ideološko-političkoj i organizaciono-oružanoj) prvobitnih, pionirskih terorističkih organizacija Zapadne Evrope. Posle 1983. godine terorističke organizacije, gotovo potpuno razbijene i proređenog članstva, u očajničkom nastojanju da prežive sve veću antiterorističku ofanzivu, pribegavaju, u početnom periodu, sve intenzivnijoj saradnji sa drugim terorističkim grupama, da bi, u kasnijoj fazi, počele da uživaju pomoć i podršku obaveštajnih službi. Dobijanjem takvog pokroviteljstva državni terorizam stupa na istorijsku scenu.

NOVI NAČINI ORGANIZOVANJA

Sredinom 1986. godine (od 15. juna do 15. oktobra) nastala je prava epidemija terorizma širom sveta – od Bona, Pariza i Madrida, preko Atine, Istambula i Bejruta, do Najrobija, Lime i Santjaga. Izvedena su 34 teška teroristička akta, u kojima je poginulo 735 i ranjeno 767 lica. Tada su pokrenuta neka stara pitanja, koja su – posebno zbog rata u Zalivu – tražila nove odgovore. Jedno od osnovnih pitanja, koje se iznova aktuelizuje, odnosi se na organizacionu strukturu terorističkih grupa sa Bliskog i Srednjeg Istoka, koje se nalaze pod direktnom ili indirektnom iračkom kontrolom. Naime, način njihove organizacije pokazao se kao veoma efikasan za dejstva na „nepoznatom terenu“ zapadnoevropskih prestonica. Jedna od takvih grupa, na primer Abu Nidalova, organizovana je na sledeći način:

– *glavna baza* terorističke grupe nalazi se na teritoriji zemlje koja delimično ili potpuno vodi njene aktivnosti. Tu se nalazi štab organizacije, većina ljudstva, poligoni za obuku i arhiva. U toj bazi se pruža utočište i organizuje obuka za prijateljske terorističke grupe iz Zapadne Evrope, koje im, za vreme „evropskih operacija“, stavljaju na raspolaganje svoju infrastrukturu;

– *pozadinska baza*, koju teroristička grupa uspostavlja, samostalno ili uz posredovanje države koja je „sponzorise“, nalazi se na teritoriji prijateljske zemlje, obično istih ideoloških opredeljenja. Ona je uspostavljena tajno, uz saglasnost obaveštajne službe te zemlje i koristi se samo u prolazu, a nikada za izvođenje akcija na teritoriji te zemlje. Ta baza često služi

i za čuvanje naoružanja i druge opreme, a u njoj boravi „posada za održavanje“, koja prihvata teroriste i održava veze sa lokalnom obaveštajnom službom;

– *isturena ad hoc baza* se uspostavlja na „neprijateljskoj“ teritoriji. U njoj terorista-egzekutor, koji uvek dolazi iz inostranstva nenaoružan – dobija naoružanje. Teroristi koji uspostavljaju tu bazu nikada nisu i izvršioci. Naoružanje ponekad potiče iz diplomatskog prtljaga predstavnika države u kojoj je locirana glavna baza. Izvršioci, koji nikada ranije nisu učestvovali u terorističkim akcijama u zapadnim zemljama, putuju s originalnim pasošima i ničim ne skreću pažnju na sebe. U isturenoj bazi se upoznaju sa detaljnim planom akcije, dobijaju naoružanje, a grupa za podršku ih dovodi na mesto akcije i obezbeđuje im munjevito i bezbedno povlačenje posle njenog izvođenja.

REFLEKSIJE KRIZE U ZALIVU NA JUGOSLAVIJU U DOMENU TERORIZMA

Situacija u Zalivu nakon rata otvara brojna pitanja i nedoumice, a trenutnu „oseku“ terorizma sa fundamentalističkim i ekstremno-palestinskim predznakom, usmerenim protiv zapadnih ličnosti i objekata, čini samo privremenom. U vezi s tim, pouzdano se mogu očekivati teroristički „halo efekti“ krize u Zalivu.

Za našu zemlju od posebnog su interesa moguće bezbednosne implikacije krize u Zalivu na planu terorizma. Trajno i stabilno rešenje izraelsko-arapskog sukoba i uređivanje odnosa u širem regionu Bliskog i Srednjeg Istoka po *Pax americana* receptu (što se gotovo podrazumeva posle aktuelnog približavanja SAD–SSSR) odraziće se i na, uveliko problematične, bezbednosne odnose u Jugoslaviji. Posebna opasnost, s jedne strane, jeste u tome što se to može dogoditi u sredinama koje su, do sada, u našoj zemlji važile za relativno stabilne i, s druge strane, što taj terorizam nije „tranzitnog“ karaktera, već ima stalna uporišta, koja se produbljuju. Taj terorizam, za razliku od autohtonog, sadašnjeg terorizma, ima izrazitu inostranu komponentu.

U našim univerzitetskim centrima boravi više od 15.000 stranih studenata i đaka. Manji deo tih studenata nije došao

u našu zemlju samo da bi studirao, već po raznim političkim, obavestajnim, subverzivnim, pa i terorističkim zadacima. Stoga su ti studenti okupljeni u više političkih organizacija i grupa, od kojih su neke organizovane na principima ilegalnog rada, pojedine su militantne, a sve su, uglavnom, veoma zatvorene za prijem novih članova. Pošto im je jedan od zadataka i kontrola političkog ponašanja studenata iz svojih zemalja ili razbijanje grupa koje su oponentske režimima u svojim zemljama, česte su konfrontacije. Ako se tome doda i veoma prisutna obavestajna komponenta, jasno je koliko je takva aktivnost štetna i opasna. Na primer, talas zaoštavanja i konfrontacija među grupacijama arapskih studenata koji je usledio kao reakcija na ubistvo Abu Džihada, drugog čoveka PLO-a, a potom i Abu Ijada. Pored ostalog, učestali su i sukobi između studenata pripadnika iračke partije BAAS koji se konfrontiraju sa članovima KP Iraka, s jedne, i sa libijskim studentima, s druge strane. Pripadnici sirijske partije BAAS sukobljavaju se sa pripadnicima „Muslimanske braće“ itd. Osim međusobnih konfrontacija, strani studenti, koji naše gostoprimstvo i teritorije zloupotrebljavaju za nedozvoljenu političku aktivnost, deo aktivnosti usmeravaju direktno protiv naše zemlje.

Blokovi, odnosno supersile, i njihove zemlje članice u domaćoj stručnoj literaturi tretiraju se kao isključivi nosioci aktivnosti iz domena specijalnog rata. Međutim, u našim univerzitetskim centrima sprovodi se mnoštvo aktivnosti iz domena posrednog nastupanja, čiji su nosioci studenti članovi islamsko-fundamentalističkih organizacija i obavestajnih službi koje kontrolišu i podržavaju njihovu aktivnost. U okviru subverzivne propagande u funkciji zagovaranja nadnacionalne svetske islamske države, oni nastoje da za svoje ciljeve pridobiju Muslimane u našoj zemlji i aktivno se uključe u međunacionalna trvenja. Tome posebno pogoduje aktuelna politička situacija u Jugoslaviji, naročito u Bosni i Hercegovini ali i u Sandžaku.

Pripadnici tih grupa posebno rade na versko-političkoj indoktrinaciji članstva. Stoga često putuju u matične zemlje na razne kurseve i tečajeve, a kontinuirano, preko ambasada i kurira, snabdevaju ih subverzivnim materijalima, koje razrađuju na sastancima, a ponekad svoje aktivnosti sprovode i

javno.⁴ Osim toga, te grupacije ne prezaju ni od terorističkih akata. Na primer, juna 1981. izazvana je eksplozija ispred zgrade vojnog izaslanstva Iraka u Beogradu, pri čemu je pričinjena znatna materijalna šteta. Kao jedan od izvršilaca atentata uhapšen je i osuđen Ali Mustafa Mahdi, pripadnik „Al Dawe“,⁵ student Mašinskog fakulteta u Beogradu.

Aktivnost tih grupa je posebno opasna zbog različitih veza sa našim građanima (sklapanje brakova), a neki od njih posle završenih studija, zapošljavaju se i ostaju u našoj zemlji, što ne znači da prekidaju raniju delatnost. Aktivnost tih grupa je u stalnom usponu, posebno posle pojačanih kontakata muslimanskog političkog vrha sa islamskim poglavarima širom sveta i razgovora o modusima njihovog uključivanja u jugoslovensku dramu.

*

Na osnovu procena posmatrača prilika u regionu, smatralo se da će sukob u Zalivu biti povoljan okvir za realizaciju terorističke strategije Iraka kako u vidu pretnje, tako i u vidu konkretne terorističke odmazde. Terorizam je, prema očekivanjima, trebalo da bude veoma značajno „dopunsko“ sredstvo u ostvarenju iračke strategije u tom za njega, po mnogo čemu, neravnopravnom ratu.

Za vreme krize i rata u Zalivu, međutim, nije bilo „velikih“ i spektakularnih terorističkih akcija, mada je zabeleženo oko 160 manjih incidenata širom sveta (od Perua do Tajlanda). Osim terorizma, koji je direktno „sponzorisao“ Irak, događaje u ratu u Zalivu pratile su akcije različitih terorističkih grupacija u svetu koje su s Irakom nalazile „dodirne tačke“ na panarapskoj, panislamskoj, kao i na antiimperijalističkoj ideološkoj platformi. To pokazuje da poziv Šadama Huseina da se „bitka Iraka proširi na čitav svet“

⁴ Njihova delatnost, koja je – u skladu sa našom unutrašnjom situacijom – u stalnoj eskalaciji, primećena je već aprila 1982, kada je 15 pripadnika „Muslimanske braće“, ispred Rudarskog fakulteta u Tuzli, izvikivalo parole veličajući islam i preteći napadom na sve one koji „vređaju Alaha“. Znatno oštriju aktivnost su ispoljili povodom štampanja „Satanskih stihova“ na našem jeziku.

⁵ „Al Dawa“ je islamsko-fundamentalistička teroristička organizacija, sastavljena od Iraca i šiitske veroispovesti. Osnovni im je cilj obaranje Šadama Huseina i uspostavljanje islamske države. Često ih pomaže Iran, ali imaju veze i s obaveštajnim službama drugih zemalja.

nije ostao sasvim bez odziva, ali i da takve „varnice“ nisu mogle da razbukte „terorističku vatru“. Iako su, na primer, „van domašaja“ terorista ostale tzv. tradicionalne mete, kao što su avioni i brodovi, podaci pokazuju da je broj putovanja Japanaca van Japana opao za 73 odsto, vazdušni saobraćaj preko Atlantika se smanjio za 40 odsto itd.

Zapadni stručnjaci za bezbednost smatraju da u istoriji sveta nikada nije bila toliko pojačana bezbednost u odnosu na eventualne aktivnosti međunarodnih terorista, pa su neki od njih čak pominjali i „antiterorističku internacionalu“. Prelomna tačka savremenog bliskoistočnog terorizma bila je vezana za obaranje američkog putničkog aviona nad Lokerbijem (Škotska) 21. decembra 1988. godine. Od tada počinje „silazna putanja“ bliskoistočnog terorizma (što je uslovljeno političkim, međunarodnim, bezbednosnim i drugim okruženjem). U vezi sa ispoljavanjem terorističke komponente rata u Zalivu, posebno je značajno bilo postavljanje vlada Sirije (članica antiiračke koalicije), Irana (koji je proglasio neutralnost), Libije (koja se povukla u „drugi plan“) i rukovodstva PLO (koje nije htelo još više da pogorša svoju spoljnopolitičku poziciju). „Niskom profilu“ ispoljavanja terorističkih aktivnosti doprinele su i neke druge pojave, kao neslaganje među palestinskim organizacijama, proterivanje i rigorozna kontrola iračkih diplomata i građana u zemljama Zapada, razrađivanje sistema elektronske kontrole, i drugo.

Ipak, smatra se da je „ranjeni lav i najopasniji“, što bi se moglo potvrditi i u novim međunarodnim zaoštavanjima, kako onim vezanim za region Bliskog istoka, tako i šire (na primer, u Jugoslaviji, u slučaju daljeg produbljanja krize i izbijanja konflikata širih razmera). Pri tome, teroristi raspolažu svim sredstvima iz svog dobro poznatog arsenala.

S U M M A R Y

INTERNATIONAL TERRORISM AND THE GULF WAR

There are two mutually interwoven dimensions of the Gulf war: the first one being *evident* in the theatre, measured by the number of flights of the combat aircraft, and by the quantities of dropped bombs or launched missiles or rockets, and the second one was „invisible“, underground, strategy of

terrorism, which as a hydra threatens innocent lives in the Gulf region, and even wider.

Consideration of the terrorist implications of the Gulf war points to three basic aspects of this strategy: to political relations in the region, to the relation between the political aims and the targets of attack of the terrorist strategy, and to political consequences of the planned globalization of terrorism in the international community of nations.

By a series of moves Iraq showed its unequivocal resoluteness to involve into the war conflict, not stopping at anything, first of all Israel and Iran, which would subsequently provoke an avalanche of planned political consequences. One of the basic ones would be *confessionalization* of the war and the well thought out befogging the basic fact causing the formal start of the war: illegal occupation of an independent state. This strategic aim determined also the targets of terrorist attacks all over the world, as well as the manners of their effectuation, which are completely in function of these aims, which also determined the „expert profile” of terrorists, their training system, and the like.

R E S U M E

LA GUERRE DU GOLFE ET LE TERRORISME INTERNATIONAL

La guerre du Golfe a montré deux dimensions qui sont: la première, visible sur le champ de bataille, mesurée par le nombre de vol des avions et par la quantité des bombes livrées ou par le nombre des missiles lancés; la seconde, „invisible“, souterraine, la stratégie du terrorisme, qui comme octopode menace la vie des gens dans le Golfe et ailleurs.

L'étude des implications terroristes de la guerre du Golfe montre trois aspects de cette stratégie: les rapports politiques dans la région, les rapports des objectifs politiques et des cibles des attaques de la stratégie terroriste, ainsi que les conséquences planifiées du globalisme terroriste dans la communauté internationale.

Iraq a montré par un panoplie des gestes la détermination extrême pour attirer à la guerre même Israël et Iran, ce que provoquerait une avalanche des conséquences politiques. Une des conséquences de base serait le confessionnalisme de la guerre et brouillage du fait de base de la guerre – occupation illégale d'un Etat indépendant. Cet objectif stratégique a déterminé les cibles des terroristes dans le monde entier et aussi le profil „spécial” des terroiristes, du système de l'entraînement et pareil.

Р Е З Ю М Е

МЕЖДУНАРОДНЫЙ ТЕРРОРИЗМ И ВОЙНА В ЗАЛИВЕ

Война в Заливе проявилась в двух взаимно пронизывающихся измерениях: первое, *видимое* на театре, измеряемое количеством вылетов боевых самолетов и количеством сброшенных бомб или запущенных

ракетных снарядов, а второе – „невидимая“, подземная стратегия терроризма, представляющая собой, подобно гидре, угрозу для жизни безобидного населения в регионе Залива и шире.

Рассмотрение теоретических импликаций в Заливе указывает на три основных аспекта этой стратегии: на политические отношения в регионе, на взаимоотношение политических целей и целей нападения террористической стратегии и на политические последствия планированной глобализации терроризма в международном содружестве.

Ирак множеством своих ходов проявил недвусмысленную решимость во што бы то ни стало вовлечь в военное столкновение, прежде всего Израиль и Иран, считая, что это вызвало бы лавину запланированных политических последствий. Одно из основных была бы конфессионализация войны и обдуманное затуманивание основного факта, являющегося (официально) причиной войны: незаконной оккупации независимого государства. Эта стратегическая цель определила и цели нападения террористов вдоль всего мира, а также способ проведения, который полностью был в функции указанных целей, что определило и „специальный профиль“ террористов, систему подготовки и другое.